

Opredelitev dejanskih poti trgovine s ponarejenim blagom

Povzetek

Uvod

Globalizacija, olajševanje trgovine in vse večji gospodarski pomen intelektualne lastnine so gonilo gospodarske rasti. Ustvarili pa so tudi nove priložnosti za kriminalne mreže, ki so razširile območje in obseg svojega delovanja ter se neupravičeno okoriščajo z intelektualno lastnino in trgovinske poti onesnažujejo s ponarejenim blagom. Posledice za gospodarstvo so resne. Trgovina s ponarejenim blagom ne škoduje samo gospodarski rasti, ampak spodkopava tudi dobro upravljanje, načelo pravne države in zaupanje državljanov v vlado, nazadnje pa lahko ogrozi tudi politično stabilnost. V nekaterih primerih imajo lahko ponaredki tudi resne posledice za zdravje, varnost in okolje.

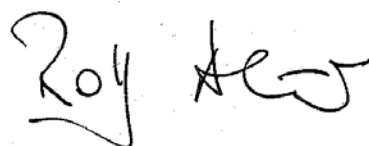
Natančne informacije o poteh trgovine s ponarejenim blagom so bistvene za oblikovanje učinkovitih upravljavskih odzivov na to nadlogo. Zapletenost poti trgovine s ponaredki je lahko velika ovira za organe pregona.

Zelo smo zadovoljni, da sta naši instituciji lahko sodelovali pri analizi edinstvenega nabora svetovnih podatkov carinskih zasegov, da bi tako zarisali poti trgovine s ponarejenim blagom. Hvaležni smo tudi Svetovni carinski organizaciji, Generalnemu direktoratu Evropske komisije za obdavčenje in carinsko unijo ter Ministrstvu Združenih držav za domovinsko varnost, da so zagotovili odlične podatke o carinskih zasegih proizvodov, ki kršijo pravice intelektualne lastnine.

Prepričani smo, da bo ta raziskava pomembno prispevala k razumevanju trgovine s ponarejenim in piratskim blagom. Verjamemo, da bo vladam pomagala pri pripravi ciljno usmerjenih odzivov politike in krepitvi okvirov upravljanja za boj proti temu pojavu.

António Campinos,
izvršni direktor
urada EUIPO

Rolf Alter,
direktor za javno
upravljanje
organizacije OECD

Predgovor

Vse večji obseg in razsežnost ponarejanja in piratstva ter zlasti trgovina s ponarejenim blagom so glavni izzivi svetovnega gospodarstva, ki je vse bolj usmerjeno v inovacije. Gospodarska grožnja, ki jo predstavljajo te prakse, spodkopava inovacije in ovira gospodarsko rast, obenem pa ustvarja neželene učinke za zdravje in varnost za vlade, podjetja in potrošnike. Skupine organiziranega kriminala imajo vse večjo vlogo v teh dejavnostih, od donosnih operacij ponarejanja in piratstva pa imajo znatne koristi.

Trenutno študijo sta skupaj izvedla organizacija OECD in Urad EU za intelektualno lastnino (EUIPO), da bi oblikovalcem politike zagotovila trdne empirične dokaze o tej grožnji. Kot je pokazalo poročilo OECD-EUIPO iz leta 2016 *Trgovina s ponarejenim in piratskim blagom: opredelitev gospodarskega učinka*, je trgovina s ponarejenim in piratskim blagom leta 2013 znašala do 2,5 % svetovne trgovine, bila pa je celo večja, če se upošteva samo EU, kjer je predstavljala do 5 % uvoza.

Analiza, izvedena leta 2016, je ugotovila tudi, da strani, ki so vključene v trgovino s ponarejenimi in piratskimi proizvodi, te proizvode prevažajo po zapletenih trgovinskih poteh. To poročilo obravnava vprašanje industrije izvora ponarejenega blaga, da bi tako dopolnilo analizo ter opredelilo gospodarstva, ki proizvajajo blago, in tudi tista, ki so tranzitne točke v trgovini.

Analiza kaže, da je Kitajska največji proizvajalec ponarejenega blaga v vseh analiziranih kategorijah, Hongkong (Kitajska), Združeni arabski emirati in Singapur pa so svetovna vozlišča trgovine s ponarejenim blagom. Analiza razkriva tudi veliko število regionalnih in sektorskih vzorcev.

Poročilo temelji na dveh enako tehtnih političnih pomislekih. Prvi je učinek kriminala in nezakonitih trgovinskih dejavnosti na dobro upravljanje, javno varnost in načelo pravne države. Drugi je negativni učinek trgovine s ponarejenim blagom na zakonito konkurenčno prednost imetnikov pravic ter posledično na inovacije, zaposlovanje in dolgoročno gospodarsko rast.

V organizaciji OECD se je študija izvajala v okviru delovne skupine za boj proti nezakoniti trgovini foruma na visoki ravni o tveganju, ki se osredotoča na raziskave, utemeljene na dokazih, in napredno analizo, da bi oblikovalcem politike pomagala pri opredelitvi in razumevanju ranljivosti trga, ki jih izkorišča in ustvarja nezakonita trgovina.

Poročilo sta pripravila Piotr Stryszowski, višji ekonomist, in Florence Mouradian, ekonomistka pri Direktoratu za javno upravljanje in teritorialni razvoj organizacije OECD, skupaj z Michałom Kazimierczakom, ekonomistom pri Evropskem opazovalnem uradu za kršitve pravic intelektualne lastnine urada EUIPO, pod nadzorom Stéphana Jacobzona, svetovalca pri organizaciji OECD, in Nathana Wajsmána, glavnega ekonomista pri uradu EUIPO. Avtorji so hvaležni Petru Averyju (OECD) za njegov prispevek.

Strokovnjaki OECD, ki so prispevali dragoceno znanje in vpogled, so: Dominique Guellec, Przemysław Kowalski in Monika Sztajerowska. Hvala vsem. Zahvalili bi se radi

tudi strokovnjakom držav članic OECD ter udeležencem številnih seminarjev in delavnic za njihovo dragoceno pomoč. Posebna zahvala gre Asratu Tesfayesusu iz Urada Združenih držav za patente in blagovne znamke ter Nikolausu Thummu iz Skupnega raziskovalnega središča Evropske komisije.

Sekretariat OECD bi se rad zahvalil Liv Gaunt, Fioni Hinchcliffe in Andrei Uhrhammer za njihovo uredniško pomoč in pomoč pri pripravi.

Kvantitativne raziskave v tej študiji so temeljile na bogati svetovni zbirki podatkov o carinskih zasegih, ki jih je zagotovila Svetovna carinska organizacija (WCO), dopolnjene pa so bile z regionalnimi podatki, ki so jih predložili Generalni direktorat Evropske komisije za obdavčenje in carinsko unijo, Urad ZDA za carine in zaščito meja ter Agencija ZDA za priseljevanje in carine. Avtorji so hvaležni za podatke in dragoceno podporo teh institucij.

Povzetek

Trgovina s ponarejenim in piratskim blagom je svetovni pojav, njegov obseg in razsežnost pa se povečujeta. Globalizacija, olajševanje trgovine in vse večji gospodarski pomen intelektualne lastnine so na eni strani spodbujali gospodarsko rast, na drugi pa ustvarjali nove priložnosti za kriminalne mreže, ki so z resnimi posledicami za gospodarstvo in družbo razširile območje in obseg svojega delovanja. Trgovina s ponarejenim in piratskim blagom spodkopava tudi dobro upravljanje, načelo pravne države in zaupanje državljanov v vlado, nazadnje pa lahko ogrozi tudi politično stabilnost.

Strani, ki so vključene v trgovino s ponarejenimi in piratskimi proizvodi, te proizvode, ki so predmet kršitve, prevažajo po zapletenih poteh s številnimi vmesnimi točkami. Transitne točke se uporabljajo za i) olajševanje ponarejanja dokumentov na način, ki prikrije prvotno točko odhoda, ii) vzpostavitev distribucijskih centrov za ponarejeno in piratsko blago ter iii) prepakiranje ali ponovno označevanje blaga. Čeprav je uvoz ponarejenega blaga v večini primerov cilj lokalnih organov pregona, pa blago v tranzitu ne spada v njihovo področje delovanja, kar pomeni, da je manj verjetno, da jih bodo prestregli.

Ta študija ocenjuje zapletene poti v zvezi s svetovno trgovino s ponarejenim in piratskim blagom. Pomembno je omeniti, da višji delež sporočenih carinskih zasegov in višje sporočene ocene izvora ponarejenih izdelkov (tj. rezultati GTRIC-e – splošni trgovinski indeks ponarejanja in piratstva za gospodarstva) ne pomenijo nujno, da je neko gospodarstvo pomemben proizvajalec ponarejenega blaga. Analiza v tej študiji uporablja nabor statističnih filtrov, da bi poglobljeno pojasnila vlogo pomembnih držav izvora. Opredeljuje ključna proizvodna gospodarstva in ključne tranzitne točke glavnih desetih sektorjev, ki so še posebno ranljivi za ponarejanje. Ti sektorji obsegajo vrsto tržnega blaga s pravicami intelektualne lastnine, vključno s hitro premikajočim se potrošniškim blagom, kot so živila ali kozmetični proizvodi, do proizvodov za trgovanje med podjetji, kot so nadomestni deli in računalniški čipi. Skupna trgovina s ponarejenim blagom v teh sektorjih je leta 2013 znašala 284 milijard USD (208 milijard EUR leta 2013), kar je več kot polovica skupne ocenjene trgovine s ponarejenim blagom.

V analizi se Ljudska republika Kitajska (v nadaljnjem besedilu: Kitajska) pojavi kot največji proizvajalec ponarejenega blaga v devetih od desetih analiziranih kategorij. Poleg tega so številna azijska gospodarstva, vključno z Indijo, Tajsko, Turčijo, Malezijo, Pakistanom in Vietnamom, pomembni proizvajalci v številnih sektorjih, čeprav je njihova vloga precej manj pomembna od Kitajske. Zdi se, da je Turčija pomembna proizvajalka v nekaterih sektorjih, kot so usnjeni proizvodi, živila in kozmetični proizvodi, ki se po cesti pošiljajo v EU.

Podatki opredeljujejo več pomembnih tranzitnih točk za trgovino s ponarejenim blagom, vključno s Hongkongom (Kitajska), Združenimi arabskimi emirati in Singapurjem, ki so vključene v trgovino s ponarejenim blagom v vseh analiziranih kategorijah proizvodov. Ponarejeno blago prihaja v velikih količinah v zabojnikih, naprej pa se po pošti ali s kurirsko službo pošilja v majhnih paketih.

Poleg tega obstaja nekaj pomembnih regionalnih tranzitnih točk. Več bližnjevzhodnih gospodarstev (npr. Združeni arabski emirati, Saudova Arabija in Jemen) na primer predstavlja pomembne tranzitne točke za pošiljanje ponarejenega blaga v Afriko. Štiri

tranzitne točke – Albanija, Egipt, Maroko in Ukrajina – so posebno pomembne za prerazporeditev ponarejenega blaga, namenjenega v EU. Panama je pomembna tranzitna točka za ponarejeno blago na poti v Združene države.

Nazadnje so podatki pokazali, da majhne pošiljke in paketi prevladujejo na številnih trgovinskih poteh, kar odraža vse manjše stroške poštnih in kurirskih pošiljk ter vse večji pomen internetnega in elektronskega poslovanja v mednarodni trgovini. Pošiljke z manj kot desetimi kosi so v povprečju predstavljale približno 43 % vseh pošiljk.

Ta analiza lahko oblikuje razprave med posameznimi vladami ali na regionalni ali svetovni ravni, ki si prizadevajo za preprečevanje in zmanjšanje trgovine s ponarejenim in piratskim blagom ali odvratanje od nje. Pripomore lahko k oblikovanju bolj prilagojenih odzivov politike za krepitev okvirov upravljanja, katerih cilj je boj proti temu tveganju. Poročilo poziva k bolj poglobljeni analizi za razvoj učinkovitih okvirov pregona in upravljanja na treh področjih:

- vloga območij proste trgovine v pretovarjanju,
- problem odkrivanja, ki ga predstavljajo majhne pošiljke,
- gospodarske značilnosti gospodarstev izvora, vključno s kvantitativnim razmerjem med intenzivnostjo ponarejanja in indeksi proste trgovine, kakovostjo upravljanja in celovitostjo javnega sektorja.